

Nový zákon o občanských průkazech

V částce 117/2021 Sbírky zákonů vydané dne 19. 7. 2021 byl pod č. 269 publikován zákon o občanských průkazech a pod č. 270 zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o občanských průkazech.

Cílem nového zákona je adaptace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 ze dne 20. 6. 2019 o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie a povolení k pobytu vydávaných občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům, kteří vykonávají své právo volného pohybu. Podle evropského nařízení bude muset být součástí občanských průkazů i strojově čitelná část, aby doklady splňovaly minimální bezpečnostní předpisy v podobě, jak je stanoví Mezinárodní organizace pro civilní letectví (ICAO).

Občanské průkazy budou mít stejnou platnost jako doposud, tzn. 10 let, a to u lidí starších 15 let. Děti mladší šesti let budou moci dostat průkaz s pětiletou platností (dosavadní platnost dvou let byla prodloužena na základě schváleného pozměňovacího návrhu poslance Martina Kupky). Sjednocuje se tak platnost občanského průkazu s kategorií dětí od 6 do 15 let věku. Průkazy vydávané lidem nad 70 let budou mít platnost 35 let.

Zákon ruší vydávání občanských průkazů bez strojově čitelných údajů s měsíční platností, které byly vydávány v souvislosti s výkonem volebního práva. Upravuje totiž vydávání průkazů ve zkrácené lhůtě, a to buď do 24 hodin v pracovních dnech, nebo do pěti pracovních dnů.

V občanském průkazu se nově uvedou biometrické údaje (zobrazení obličeje a otisky prstů rukou). Biometrické údaje uvedené v nosiči dat bude možné použít pouze pro účely ověření pravosti občanského průkazu a totožnosti držitele občanského průkazu při překračování státních hranic.

Děti mladší šesti let a lidé, u nichž bude odebrání otisků fyzicky nemožné, budou od povinnosti poskytnout otisky prstů osvobozeni. Stejně tak budou moci být osvobozeny i děti do 12 let. V případě, že je nemožné otisky odebrat dočasně, bude podle zákona průkaz totožnosti vydán s platností jednoho roku.

V občanském průkazu se dále ruší možnost uvést titul nebo vědeckou hodnost, a dále rodné číslo; rodné číslo se ale bude do občanského průkazu zapisovat do konce roku 2023. Souvisí to se schválenými pozměňovacími návrhy poslankyně Barbory Kořanové k zákonu o změně zákonů související s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci. Původně ke zrušení zápisu rodných čísel mělo dojít do 31. 12. 2019, poté změnou do 31. 12. 2021, nově do 31. 12. 2023. Jako identifikátor by podle dřívějších informací Ministerstva vnitra mohlo sloužit číslo průkazu, ze kterého – na rozdíl od rodného čísla – nelze vyčíst další osobní údaje.

Doprovodnou novelou zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, se zrušuje stávající omezení žen požádat o zápis svého příjmení v mužském tvaru (v souvislosti s uzavřením manželství, vznikem registrovaného partnerství či narozením dítěte) a dovolit tuto možnost všem ženám, které o to mají zájem a všem dětem ženského pohlaví, jejichž rodiče o to požádají, kdykoliv to žena či rodiče dítěte ženského pohlaví uznají za vhodné.

Možnost žádat o oficiální uvádění příjmení bez přípony –ová mají dosud jen cizinky, české občanky s trvalým pobytem v cizině nebo ženy, jejichž manžel je cizinec. Stejnou možnost nepřechylování svého příjmení mají i české občanky, které mají jinou než českou národnost.

Jako novinku zákon zavádí možnost při vydání nového občanského průkazu požádat o ponechání znehodnoceného starého občanského průkazu.

Zákon o občanských průkazech nabývá účinnosti dnem 2. 8. 2021 (část 3. 8. 2021, část 1. 2. 2022, část 2. 8. 2023, část 1. 1. 2025).

Doprovodný změnový zákon nabývá účinnosti dnem 2. 8. 2021 (část 3. 8. 2021, část 1. 1. 2022, část 31. 1. 2022, část 1. 2. 2022, část 1. 1. 2025).

Jako související informaci lze uvést i to, že v částce 123/2021 Sbírky zákonů vydané dne 27. 7. 2021 byla pod č. 281 publikována vyhláška k provedení zákona o občanských průkazech a některých ustanovení zákona o cestovních dokladech a zákona o základních registrech. Vyhláška nabývá účinnosti dnem 2. 8. 2021 (část 1. 1. 2023).

Miroslav Magrot, oddělení právní a krajského živnostenského úřadu
telefon: 564 602 185, e-mail: magrot.m@kr-vysocina.cz